

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/10159,Informacja-w-zwiazku-z-wypowiedziami-politykow-ora-z-informacjami-pojawiajacymi-s.html>
04.04.2026, 19:16

Strona znajduje się w archiwum.

Informacja w związku z wypowiedziami polityków oraz informacjami pojawiającymi się w mediach nt. katalogu osób traktowanych przez służby specjalne PRL jako informatorzy (nazwanego przez media „listą 500”)

21.06.2007

Instytut Pamięci Narodowej został zobowiązany do tworzenia katalogów decyzją i wolą Parlamentu. W znowelizowanej ustawie o IPN znalazł się artykuł 52a, który nakładał na Instytut obowiązek sporządzenia katalogów, w tym (w punkcie 5)¹ katalogu osób traktowanych przez służby specjalne PRL jako informatorzy i pomocnicy w operacyjnym zbieraniu informacji. Ustawa bardzo jasno określiła konstrukcję katalogu² oraz w art. 59 ustawy o ujawnianiu informacji nakazała aby w pierwszej kolejności zamieszczane były tam dane osobowe osób pełniących istotną rolę w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym. Instytut Pamięci Narodowej został zobowiązany do rozpoczęcia publikacji katalogów w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zapisów ustawy. Wobec czego prace nad katalogami trwały od 15 marca br. Prace te nie były ukrywane przed opinią publiczną. M.in. 15 marca 2007 r. w wywiadzie dla „Gazety Prawnej” prezes IPN informował: „chciałbym, aby za 6 miesięcy zapoczątkowano publikowanie katalogów, w tym listy współpracowników bezpieki. Szacujemy, że pierwsza lista zawierać będzie ok. 20-30 tys. osób”. Dzień później w Polskim Radio powiedział: „Instytut wolą ustawodawcy ma obowiązek publikowania list osób, które były współpracownikami bezpieki”.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego przerwał te prace i nie były one więcej kontynuowane.

Na marginesie należy dodać, iż w wywiadzie dla Polskiego Radia w dniu 6.06.2007 r. prezes IPN Janusz Kurtyka powiedział: „przez około dwa miesiące w wyniku bardzo intensywnych kwerend powstała pierwsza lista, pierwsza z wielu, bo gdyby nie zostało to zakwestionowane przez Trybunał, to, oczywiście, Instytut zacząłby publikowanie tego katalogu, który docelowo w ciągu kilku lat osiągnąłby wielkość około kilkuset tysięcy pozycji. W ciągu tych dwóch miesięcy powstała lista licząca kilkaset osób, około pięciuset, jeśli miałbym doprecyzować. Oczywiście, ta lista nie będzie nigdzie użyta”.

Instytut Pamięci Narodowej o „katalogu”

- Prezes IPN w rozmowie z Rzeczpospolitą 9.05.2007

RZ: IPN został zobowiązany do upublicznienia listy współpracowników policji politycznej. Czy ta

lista już powstała?

Janusz Kurtyka: To tylko jeden z pięciu katalogów, które będzie ogłaszało Biuro Lustracyjne. (...) Katalog tajnych informatorów bezpieczeństwa i jej pomocników przy operacyjnym zdobywaniu wiadomości może obejmować nawet kilkaset tysięcy nazwisk z lat 1944 - 1989. Według ustawy lustracyjnej w pierwszej kolejności mają w nim być umieszczane osoby odgrywające istotną rolę w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym. W IPN trwają prace nad przygotowaniem tych katalogów. (...) W katalogu przez nas przygotowanym będą, oprócz standardowych danych, informacje o historii kontaktów danej osoby, o treści zapisów ewidencyjnych oraz o rodzajach innych zachowanych dokumentów. Są to podstawy do oceny współpracy oraz do pogłębienia wiedzy o niej po sięgnięciu do odnotowanych dokumentów w procedurze przewidzianej ustawą. Na kartach ewidencyjnych mogą np. pojawiać się informacje, że współpraca została zakończona z powodu bierności lub niechęci kogoś, kto wcześniej podpisał zobowiązanie.

- Prezes IPN dla PAP 10.05.2007 (sejmowa komisja sprawiedliwości i praw człowieka)

... Od 15 marca IPN zobowiązany jest przygotować katalogi m.in. osób traktowanych przez służby PRL jako informatorzy. "Pierwsza część takiego katalogu jest już gotowa, a priorytet umieszczania w takim katalogu mają osoby pełniące ważne funkcje publiczne, a więc materiał archiwalny był już zgromadzony" - dodał prezes.

- Rzecznik IPN dla PAP 10.05.2007

"IPN realizując zapisy nowej ustawy prowadzi prace nad katalogami, o których mowa w tej ustawie". (IPN ma opublikować m.in. katalog współpracowników służb specjalnych PRL - PAP).

- Oficjalny komunikat IPN z dn. 11.05.2007

Instytut Pamięci Narodowej, realizując zapisy art. 52a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, prowadzi prace nad katalogami obejmującymi punkty 5-8 wymienionej ustawy. Katalog konstruowany jest w oparciu o trwającą od 15 marca br. kwerendę archiwalną, zaś wyniki tej kwerendy są na bieżąco dostępne. Według artykułu 59 ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w katalogu, o którym mowa w art. 52a pkt 5 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, w pierwszej kolejności zamieszcza się dane osobowe osób pełniących istotną rolę w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

- Rzecznik IPN w rozmowie z Gazetą Wyborczą z dn. 11.05.2007

GW: „Żeby zdążyć znaleźć teczki 15 sędziów na czwartek rano?

Rzecznik IPN: - Nie, nie trzeba było szukać, bo są już przygotowywane katalogi osób pełniących ważne funkcje w państwie.(...) W pierwszej kolejności umieszczamy w katalogach osoby pełniące istotną rolę w życiu publicznym.

- Prezes IPN dla „Gościa Niedzielnego” nr 20 z dn.17.05.2007

Gość Niedzielny: Pojawiła się w mediach sugestia, że do czasu wydrukowania orzeczenia

Trybunału w Dzienniku Ustaw, IPN ma teoretycznie możliwość opracowania listy agentury organów bezpieczeństwa PRL. Czy rozważana jest taka możliwość?

Janusz Kurtyka: Te listy były i są przygotowywane. Natomiast trzeba się spodziewać, że wyrok będzie wydrukowany w ciągu dwóch, trzech dni. W ciągu tak krótkiego czasu nie jest możliwe opublikowanie listy agentury. [...] Pan marszałek [Dorn] upoważnił posła Mularczyka, aby korzystając z tego paragrafu [art. 22 ustawy lustracyjnej], jako obywatel, złożył wniosek do IPN. Możliwe było udostępnienie tych materiałów już w dniu następnym, gdyż Instytut od dwóch miesięcy prowadzi prace nad skonstruowaniem listy współpracowników i pomocników w operacyjnym zdobywaniu informacji. Zaś zgodnie z ustawą, teraz przez Trybunał pokierosowaną, priorytetem powinno być umieszczanie w tym katalogu osób zajmujących ważne stanowiska publiczne. Nie ulega wątpliwości, że członkowie Trybunału do takich osób się zaliczają. Poseł Mularczyk mógł więc skorzystać z wyników kwerendy, która została już wcześniej przeprowadzona na użytek właśnie tego katalogu.

- RMF FM, 5.06.2007

Ponad 300 nazwisk znalazło się w tajnym katalogu współpracowników i osobowych źródeł informacji peerelowskiej bezpieki, który został stworzony przez Instytut Pamięci Narodowej - dowiedział się RMF FM. Katalog raczej nigdy nie ujrzy światła dziennego, bo jego tworzenie i ujawnienie zakwestionował Trybunał Konstytucyjny, który badał zgodność ustawy lustracyjnej z Konstytucją. Ale do momentu wydania słynnego już dziś orzeczenia Biuro Lustracyjne IPN sprawdzało teczki osób, które - jak określono to w ustawie - pełnią istotną rolę w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

- Prezes IPN dla PAP 5.06.2007 (po spotkaniu z przedstawicielami mediów)

Według Kurtyki, informacje z zakwestionowanego przez TK katalogu osób traktowanych przez służby PRL jako tajni współpracownicy są w IPN "dobrze chronione". "To był bardzo pouczający rekonesans archiwalny; myślę, że będzie to procentować w badaniach naukowych" - dodał Kurtyka o pracach IPN nad tym katalogiem.

- Prezes IPN w wywiadzie dla Polskiego Radia (Sygnały Dnia Pr. I .) 6.06.2007

PR: Panie prezesie, właśnie, IPN zaczął tworzyć listy, także tzw. „listę ozi”, choć zgodnie z ustawą takiej nazwy nie można używać, bo nie ma pojęcia ozi w obecnej ustawie. No i coś zdążył zrobić przez ten czas obowiązywania ustawy.

Janusz Kurtyka: Tak, przez około dwa miesiące w wyniku bardzo intensywnych kwerend powstała pierwsza lista, pierwsza z wielu, bo gdyby nie zostało to zakwestionowane przez Trybunał, to, oczywiście, Instytut zaczęłoby publikowanie tego katalogu, który docelowo w ciągu kilku lat osiągnąłby wielkość około kilkuset tysięcy pozycji. W ciągu tych dwóch miesięcy powstała lista licząca kilkaset osób, około pięciuset, jeśli miałbym doprecyzować. Oczywiście, ta lista nie będzie nigdzie użyta. Wyniki tych kwerend mogą mieć walor tylko dokumentacyjny, mogą się ewentualnie przydać przy pracach naukowych prowadzonych przez Instytut, natomiast lista jako całość nie będzie nigdzie publikowana. (...) Na tej liście są osoby traktowane przez służby i odnotowywane w archiwach jako osobowe źródła informacji, czyli współpracownicy i pomocnicy w operacyjnym zdobywaniu informacji, również takie osoby, które zostały w sądzie lustracyjnym oczyszczone. (...) Ta lista, przypomnę, powinna obejmować przede wszystkim osoby zajmujące wybitne pozycje publiczne. To również precyzuje ustawa.

1) Art. 52a. ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. (pkt 5 ustawy) katalogów zawierających dane osobowe osób, wobec których zachowały się dokumenty:

a) wytworzone przez daną osobę lub przy jej udziale w związku z czynnościami wykonywanymi w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji,

b) z których treści wynika, że dana osoba:

- była traktowana przez organy bezpieczeństwa jako tajny informator lub pomocnik przy operacyjnym zdobywaniu informacji,

- zobowiązała się do dostarczania informacji organowi bezpieczeństwa państwa lub świadczenia takiego organowi jakiegokolwiek pomocy w działaniach operacyjnych,

- realizowała zadania zleczone przez organ bezpieczeństwa państwa, a w szczególności dostarczała temu organowi informacji,

2) Każdy katalog zawiera: (art. 52b.1)

1) dane osobowe: imię i nazwisko (imiona i nazwiska, w tym imiona i nazwiska poprzednie, jeżeli były używane oraz nazwisko rodowe), imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia,

2) opis danej kategorii pracy, służby lub współpracy,

3) informacje o rodzajach dokumentów zgromadzonych w zasobie archiwalnym IPN, zawierających dane osobowe osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu,

4) przebieg pracy, służby lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa, osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu,

5) treść zapisów ewidencyjnych w dokumentach zgromadzonych w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci, dotyczących osoby, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu, przy czym kolejne rejestracje traktuje się odrębnie,

6) wzmiankę o ewentualnych uzupełnieniach, sprostowaniach, uaktualnieniach, wyjaśnieniach lub dokumentach złożonych przez osobę, której dane osobowe zostały zamieszczone w katalogu, do zbioru dokumentów organu bezpieczeństwa państwa znajdujących się w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci,

7) informację o złożeniu oświadczenia

8) informację o wyniku postępowania lustracyjnego.

[Następny Strona](#)